

การบริหารโดยใช้หลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา
ตามการรับรู้ของครูและบุคลากรทางการศึกษา
สังกัดสำนักงานส่งเสริมการเรียนรู้ประจำจังหวัดมหาสารคาม

The Administration by using Good Governance of Educational Institution
Administrators' Perceptions of Teachers and Educational Staff under
Mahasarakham Provincial Office of Learning Encouragement

จกฤษฎ ปักเคยะกา¹, สุพจน์ แสงเงิน² และ นงลักษณ์ เรือนทอง³

Jakkrit Pakkaeyaka¹, Supot Saeng-ngern², and Nongluk Rueanthong³

บัณฑิตวิทยาลัย สถาบันราชภัฏ

Graduate School, Rajapark Institute, Thailand

E-mail: tfr9076@gmail.com

Received January 11, 2025; **Revised** March 11, 2025; **Accepted** March 30, 2025

Abstract

This research aimed to 1) study school administration based on the principles of good governance. 2) compare perceptions of school administration according to gender, education level, and work experience; and 3) gather recommendations for school administration based on good governance principles from school administrators under the Office of Non-Formal and Informal Education, Mahasarakham Province. The study employed a quantitative survey research design. The population consisted of 370 participants. The research instrument was a five-point Likert scale questionnaire with a reliability coefficient of .944. Data were analyzed using percentage, mean, standard deviation, t-test, and one-way ANOVA. The research problems identified were inconsistencies in adhering to the rule of law, a lack of transparency and participation, inefficient resource utilization, and the absence of an in-depth comparative study on personal factors. The research findings revealed that 1) overall, school administration based on good governance was at a high level, with the highest mean scores in the rule of law and responsibility, followed by value for money, while transparency and participation received the lowest mean scores; 2) the comparison by gender, education level, and work experience showed no significant differences at the .05 level;

and 3) recommendations included strict adherence to legal compliance, setting clear goals, promoting transparency, fostering ethics, encouraging stakeholder participation, and utilizing resources efficiently. In conclusion, administration should focus on legal compliance, transparency, participation, effective resource management, and the use of technology to enhance administrative efficiency.

Keywords: good governance; administration; perception; Mahasarakham provincial office of learning encouragement

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาการบริหารสถานศึกษาโดยใช้หลักธรรมาภิบาล 2) เปรียบเทียบการบริหารสถานศึกษาจำแนกตามเพศ ระดับการศึกษา และประสบการณ์ทำงาน และ 3) รวบรวมข้อเสนอแนะการบริหารสถานศึกษาโดยใช้หลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานส่งเสริมการเรียนรู้ประจำจังหวัดมหาสารคาม โดยเป็นการวิจัยเชิงปริมาณแบบสำรวจ ประชากร จำนวน 370 คน เครื่องมือการวิจัยเป็นมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .944 สถิติในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (t-test) และการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว ANOVA ปัญหาการวิจัย คือการบริหารยังขาดความสม่ำเสมอในหลักนิติธรรม ขาดความโปร่งใสและการมีส่วนร่วม การใช้ทรัพยากรอย่างไม่มีประสิทธิภาพ และยังขาดการศึกษาเปรียบเทียบเชิงลึกในด้านปัจจัยส่วนบุคคล ผลการวิจัยพบว่า 1) การบริหารโดยใช้หลักธรรมาภิบาลโดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ด้านที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ ด้านหลักนิติธรรม ด้านหลักภาระรับผิดชอบ รองลงมา คือ ด้านหลักความคุ้มค่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ ด้านหลักความโปร่งใส ด้านหลักการมีส่วนร่วม 2) ผลการเปรียบเทียบ โดยรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และ 3) ควรเน้นปฏิบัติตามกฎหมายอย่างเคร่งครัด กำหนดเป้าหมายที่ชัดเจน สร้างความโปร่งใสในการทำงาน ส่งเสริมคุณธรรม เปิดรับฟังความคิดเห็น ข้อเสนอแนะ ควรเน้นการบริหารให้ถูกต้องตามกฎหมาย โปร่งใส มีส่วนร่วม ใช้ทรัพยากรอย่างคุ้มค่า และนำเทคโนโลยีช่วยเพิ่มประสิทธิภาพการบริหาร

คำสำคัญ: หลักธรรมาภิบาล; การบริหาร; การรับรู้; สำนักงานส่งเสริมการเรียนรู้ประจำจังหวัดมหาสารคาม

บทนำ

การพัฒนาระบบการบริหารจัดการที่ดีถือเป็นกระบวนการสำคัญในการบริหารงานอย่างมีประสิทธิภาพ และเป็นแนวทางในการจัดระเบียบสังคมให้สามารถอยู่ร่วมกันได้อย่างสงบสุขและยุติธรรม โดยมุ่งเน้นกลยุทธ์การสร้าง ความโปร่งใส ผ่านการเปิดเผยข้อมูลและการบูรณาการการบริหารจัดการของรัฐ เพื่อลดการทุจริตคณะรัฐมนตรีได้ มอบให้สถาบันวิจัยเพื่อพัฒนาประเทศ ศึกษา และจัดทำข้อเสนอแนะในการป้องกันและแก้ไขปัญหาวิกฤตทาง เศรษฐกิจ และต่อมาคณะรัฐมนตรีได้มอบให้สำนักงาน ก.พ. นำผลการศึกษาและข้อเสนอแนะดังกล่าว มาจัดทำ บันทึกร่างการสร้างระบบ บริหารกิจการบ้านเมืองและสังคมที่ดีเสนอต่อคณะรัฐมนตรี ซึ่งคณะรัฐมนตรีได้มีมติ เห็นชอบข้อเสนอแนะ ให้เป็นระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีเพื่อให้ส่วนราชการถือปฏิบัติ เมื่อวันที่ 22 พฤษภาคม 2542 ต่อมาเมื่อวันที่ 10 สิงหาคม 2542 โดยได้ประกาศเป็นระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการสร้าง ระบบบริหาร

กิจการบ้านเมืองและสังคมที่ดี พ.ศ. 2542 และเริ่มมีผลบังคับใช้กับหน่วยงานของรัฐ ตั้งแต่ 11 สิงหาคม 2542 ซึ่งนับได้ว่าเป็นก้าวแรกหรือเรียกได้ว่าเป็นการวางฐานในการบริหารราชการแนวใหม่ (Kanchanayothin, 2007)

การบริหารสถานศึกษาโดยใช้หลักธรรมาภิบาลเป็นสิ่งสำคัญในการพัฒนาและเพิ่มประสิทธิภาพของสถานศึกษา มีความโปร่งใส สามารถตรวจสอบได้ และเป็นไปตามหลักการที่ยุติธรรม ความรับผิดชอบ และการมีส่วนร่วม ถูกต้องเป็นธรรมในทุกส่วนของสังคม โดยเน้นที่ประชาสังคม ต้องเป็นรัฐที่กระจายอำนาจ การปกครองท้องถิ่นร่วมกันทำมากขึ้นอำนวยความสะดวก ต่อสังคม ประเทศชาติ ให้มีประสิทธิภาพในการพัฒนาสังคม ให้อยู่ร่วมกันอย่างมีสันติสุข และมีเสถียรภาพ (Pornpinoying, 2018) เป็นหลักการบริหารให้เกิดประสิทธิภาพ ประสิทธิผล และการตอบสนองความต้องการของผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทุกฝ่าย ใช้ทรัพยากรอย่างประหยัดคุ้มค่า มีการติดตาม ประเมินผล สามารถตรวจสอบได้ มีการใช้อำนาจข้อบังคับของกฎหมายอย่างเคร่งครัด และให้บริการอย่างเท่าเทียมเสมอภาคกัน รับฟังความคิดเห็นของประชาชนและหลักความรับผิดชอบต่อการบริหารในเรื่องของคุณธรรม จริยธรรม ต้องมีจิตสำนึก มีความรับผิดชอบ (Daoloi & Phetsombat, 2018) หลักธรรมาภิบาลเป็นหลักการทางานเกิดความเชื่อมั่นว่าจะนำมาซึ่งผลลัพธ์ที่ดีที่สุดคือ ความมีประสิทธิภาพประสิทธิผล การเสริมสร้างการมีส่วนร่วมของประชาชน การมีความโปร่งใส มีสำนึกรับผิดชอบ จึงมีใช้เรื่องง่ายที่จะสร้างธรรมาภิบาล เพราะต้องมีปัจจัยเสริมมากที่สำคัญคนในสังคมต้องมีวัฒนธรรมธรรมาภิบาลทั้งในสำนึกและพฤติกรรม (Siroros et al., 2018)

สำนักงานส่งเสริมการเรียนรู้ประจำจังหวัดมหาสารคาม มีหน้าที่ตามพระราชบัญญัติส่งเสริมการเรียนรู้ พ.ศ. 2566 มาตรา 19 ทำหน้าที่เพื่อกำกับ ดูแล ช่วยเหลือ ส่งเสริม สนับสนุน อำนาจความสะดวก และแนะนำการปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าหน้าที่ในศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้ระดับอำเภอ ศูนย์การเรียนรู้ระดับตำบล และศูนย์การเรียนรู้ในพื้นที่ ทั้งในด้านวิชาการ เทคโนโลยี ที่จำเป็นในการส่งเสริมการเรียนรู้ การบริหารงาน และการปฏิบัติงานให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุด รวมตลอดทั้งการจัดทำแผนการส่งเสริมการเรียนรู้ของจังหวัด ซึ่งต้องสอดคล้องกับแผนการส่งเสริมการเรียนรู้ของกรม บริบทของท้องถิ่นและแผนการศึกษาแห่งชาติ และปฏิบัติหน้าที่อื่นตามที่อธิบดีมอบหมาย จากการวิเคราะห์สภาพปัญหาการบริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานส่งเสริมการเรียนรู้ประจำจังหวัดมหาสารคาม มีปัญหาที่ต้องพิจารณาเพื่อให้การบริหารมีประสิทธิภาพและตอบสนองต่อความต้องการของผู้เรียนและสังคมได้ดังนี้ (Mahasarakham Provincial Office of Learning Encouragement, 2023) 1. การบริหารวิชาการ 2. การบริหารงบประมาณ 3. การบริหารบุคลากร 4. การบริหารทั่วไป 5. การสร้างความโปร่งใสในการบริหารจัดการและการเปิดโอกาสให้บุคลากรและผู้มีส่วนได้เสียมีส่วนร่วมในการตัดสินใจเป็นสิ่งที่สำคัญ 6. ปัญหาในการบริหารตามแผนพัฒนาสถานศึกษา และ 7. การใช้เทคโนโลยีและนวัตกรรม

การบริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานส่งเสริมการเรียนรู้ประจำจังหวัดมหาสารคาม ยังขาดความโปร่งใส และการมีส่วนร่วมจากบุคลากรและผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย การบริหารงานยังไม่เป็นไปตามหลักธรรมาภิบาลอย่างทั่วถึง ด้านการบริหารวิชาการ การบริหารงบประมาณ และการบริหารบุคลากร รวมถึงการจัดการทั่วไปที่ยังไม่มีประสิทธิภาพเพียงพอ การดำเนินงานตามแผนพัฒนาสถานศึกษายังไม่สอดคล้องกับเป้าหมายและบริบทของท้องถิ่น นอกจากนี้ยังขาดการใช้เทคโนโลยีและนวัตกรรมในการเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการให้ทันสมัยและตอบสนองต่อความต้องการของผู้เรียนและสังคมได้อย่างแท้จริง

ความสำคัญดังกล่าวข้างต้นจะเห็นได้ว่าการบริหารสถานศึกษาโดยใช้หลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษามีความสำคัญอย่างยิ่งและส่งผลกระทบต่อคุณภาพการบริหารงานของสถานศึกษา ผู้วิจัยสนใจที่จะศึกษาการบริหารสถานศึกษาโดยใช้หลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษาตามการรับรู้ของครูและบุคลากรทาง

การศึกษา สังกัดสำนักงานส่งเสริมการเรียนรู้ประจำจังหวัดมหาสารคาม เพื่อรวบรวมข้อเสนอแนะแนวทางการพัฒนาการบริหารสถานศึกษาโดยใช้หลักธรรมาภิบาล

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาการบริหารสถานศึกษาโดยใช้หลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานส่งเสริมการเรียนรู้จังหวัดมหาสารคาม
2. เพื่อเปรียบเทียบการบริหารสถานศึกษาโดยใช้หลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษาตามการรับรู้ของครูและบุคลากรทางการศึกษา สังกัดสำนักงานส่งเสริมการเรียนรู้ประจำจังหวัดมหาสารคาม จำแนกตามเพศ ระดับการศึกษา และประสบการณ์ทำงาน
3. เพื่อรวบรวมข้อเสนอแนะการบริหารสถานศึกษาโดยใช้หลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานส่งเสริมการเรียนรู้ประจำจังหวัดมหาสารคาม

ขอบเขตการวิจัย

ขอบเขตด้านเนื้อหา การวิจัยครั้งนี้ศึกษาโดยใช้หลักธรรมาภิบาล ตามระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยการสร้างระบบบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี พ.ศ. 2542 (Prime Minister's Office Regulations on the Establishment of a Good Governance and Society System, B.E. 2542 (1999)) ประกอบด้วย 6 หลัก คือ (1) หลักนิติธรรม (Rule of Law) (2) หลักคุณธรรม (Ethical Standards) (3) หลักความโปร่งใส (Transparency) (4) หลักการมีส่วนร่วม (Participation) (5) หลักความรับผิดชอบ (Accountability) (6) หลักความคุ้มค่า (Value for Money) และใช้หลักธรรมาภิบาล สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ (Office of the Civil Service Commission (OCSC), 2012) จำนวน 2 หลัก คือ (7) หลักประสิทธิภาพ (Efficiency) (8) หลักประสิทธิผล (Effectiveness)

ขอบเขตด้านประชากร ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา ครูและบุคลากรทางการศึกษาในสังกัดสำนักงานส่งเสริมการเรียนรู้ประจำจังหวัดมหาสารคาม ปีการศึกษา 2567 จำนวนทั้งสิ้น 370 คน

ขอบเขตพื้นที่วิจัย ครั้งนี้ครอบคลุม สถานศึกษาในสังกัดสำนักงานส่งเสริมการเรียนรู้ประจำจังหวัดมหาสารคาม ซึ่งเป็นพื้นที่เป้าหมายในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากผู้บริหารสถานศึกษา ครู และบุคลากรทางการศึกษา

ขอบเขตระยะเวลาที่ใช้ในการวิจัย การวิจัยครั้งนี้ดำเนินการระหว่าง ปีการศึกษา 2567 โดยครอบคลุมช่วงเวลาตั้งแต่การวางแผนการศึกษา การเก็บรวบรวมข้อมูล การวิเคราะห์ข้อมูล และการสรุปผลการวิจัย

ทบทวนวรรณกรรม

แนวคิดเกี่ยวกับหลักธรรมาภิบาล ได้ให้ความหมาย หลักการ บริหารจัดการบ้านเมืองและสังคม องค์การด้วยความรับผิดชอบต่อคุณค่า ชื่อสัตย์สุจริต โปร่งใสตรวจสอบได้มีความชอบธรรม ยุติธรรมและมีคุณภาพ มุ่งประโยชน์สูงสุด แก่ประชาชน เป็นหลักทำให้คนในองค์กรและประเทศชาติ สามารถอยู่ร่วมกันอย่างสงบสุข ก่อให้เกิดการพัฒนาอย่างยั่งยืน (Pornpinoying, 2018)

หลักนิติธรรม หมายถึง การดำเนินงานที่ยึดถือกฎ ระเบียบ ข้อบังคับ และข้อตกลงในการปฏิบัติงานอย่างเคร่งครัด โดยต้องปฏิบัติตามอย่างสม่ำเสมอ การใช้อำนาจในการบริหารต้องเป็นธรรม ไม่เลือกปฏิบัติเป็น

แบบอย่างที่ดี และดูแลการปฏิบัติให้เป็นไปตามกรอบของกฎหมาย ไม่ใช่กฎหมายเพื่อแสวงหาประโยชน์โดยมิชอบ พร้อมคำนึงถึงสิทธิเสรีภาพและความยุติธรรมของผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง (Khantee, 2018)

หลักคุณธรรม หมายถึง การปฏิบัติหน้าที่ต้องสุจริต ยึดความเป็นธรรมตามหลักศีลธรรมและจรรยาบรรณ ไม่ละเมิดจริยธรรมและธรรมเนียมปฏิบัติ โดยต้องอยู่ภายใต้กรอบของกฎหมาย กฎระเบียบ และข้อบังคับขององค์กร การประพฤติปฏิบัติเป็นแบบอย่างที่ดี นำพาหน่วยงานไปสู่เป้าหมายและวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้รับฟังความคิดเห็นของบุคลากร มีความซื่อสัตย์จริงใจ (Khantee, 2018)

หลักความโปร่งใส หมายถึง การดำเนินงานต้องมีความซื่อสัตย์สุจริต ตรงไปตรงมา และโปร่งใสในทุกด้าน และทุกขั้นตอน การบริหารงานต้องสามารถตรวจสอบได้ (Kimanuwat et al., 2021)

หลักการมีส่วนร่วม หมายถึง การเปิดโอกาสให้บุคลากรในสถานศึกษา ชุมชน และผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องทุกฝ่ายมีส่วนร่วม รับรู้กิจกรรม แสดงความคิดเห็น และตัดสินใจในปัญหาสำคัญของสถานศึกษา ซึ่งจะช่วยเสริมสร้างความสามัคคีและความร่วมมือระหว่างบุคลากรในสถานศึกษาและชุมชน (Daoloi & Phetsombat, 2018)

หลักความรับผิดชอบ หมายถึง การตระหนักในสิทธิและหน้าที่ของตน ปฏิบัติภารกิจตามหน้าที่เต็มตามศักยภาพ และพร้อมที่จะปรับปรุงแก้ไขได้ทันที่ รวมถึงการใส่ใจปัญหาของสถานศึกษา รับผิดชอบต่อสังคม และเคารพความคิดเห็นที่แตกต่าง (Khantee, 2018)

หลักความคุ้มค่า หมายถึง การใช้ทรัพยากรที่มีอยู่อย่างจำกัดให้เกิดประโยชน์สูงสุดแก่ส่วนรวม การปลูกฝังให้บุคลากรมีความประหยัดและใช้ทรัพยากรอย่างคุ้มค่า การให้บริการที่มีคุณภาพ และการรักษาพัฒนาทรัพยากรธรรมชาติให้สมบูรณ์และยั่งยืน (Khongkasame et al., 2020)

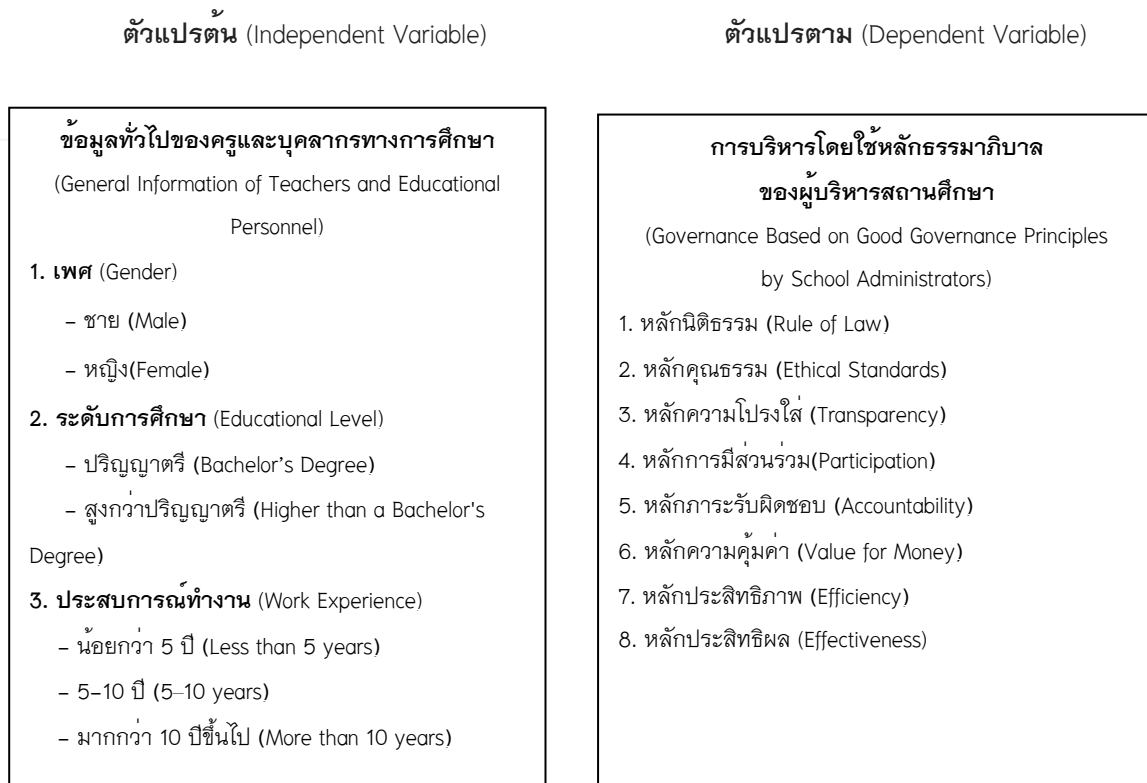
หลักประสิทธิภาพ หมายถึง การดำเนินงานของสถานศึกษาต้องใช้ทรัพยากรอย่างประหยัด เพื่อให้เกิดผลผลิตที่คุ้มค่าต่อการลงทุนและประโยชน์สูงสุดแก่ส่วนรวม ต้องมีการลดขั้นตอนและระยะเวลาในการปฏิบัติงาน เพื่อลดภาระค่าใช้จ่าย และยกเลิกภารกิจที่ล้าสมัย (Office of the Civil Service Commission (OCSC), 2012)

หลักประสิทธิผล หมายถึง การดำเนินงานต้องมีวิสัยทัศน์เชิงยุทธศาสตร์เพื่อตอบสนองต่อความคาดหวังของส่วนรวม วางเป้าหมายที่ชัดเจน และมุ่งเน้นผลการปฏิบัติงานที่เป็นเลิศ รวมถึงการติดตามประเมินผลและพัฒนาให้ดีขึ้นอย่างต่อเนื่อง (Graham et al., 2003)

จากความหมายข้างต้น จึงสรุปได้ว่า ธรรมภิบาล หมายถึงการบริหารจัดการบ้านเมืองและองค์กรด้วยความรับผิดชอบ โปร่งใส ซื่อสัตย์ ยุติธรรม และคุ้มค่า เพื่อประโยชน์สูงสุดแก่ประชาชนและการพัฒนาอย่างยั่งยืน โดยประกอบด้วยหลักสำคัญ เช่น หลักนิติธรรม ที่เน้นการปฏิบัติตามกฎหมายอย่างเสมอภาคและเป็นธรรม, หลักคุณธรรม ที่เน้นความซื่อสัตย์และจริยธรรม, หลักความโปร่งใส ที่ตรวจสอบได้ทุกขั้นตอน, หลักการมีส่วนร่วม ที่ส่งเสริมให้บุคลากรและชุมชนร่วมตัดสินใจ, หลักความรับผิดชอบต่อสังคม ที่เน้นการทำหน้าที่อย่างเต็มที่และรับผิดชอบต่อสังคม, หลักความคุ้มค่า ที่เน้นการใช้ทรัพยากรอย่างมีประสิทธิภาพและยั่งยืน, หลักประสิทธิภาพ ที่ลดขั้นตอนและค่าใช้จ่ายเพื่อประโยชน์สูงสุด ละหลักประสิทธิผล ที่เน้นการวางเป้าหมายและประเมินผลเพื่อพัฒนาต่อเนื่อง

กรอบแนวคิดการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้กำหนดกรอบแนวคิดการวิจัยตาม นโยบายการพัฒนาระบบราชการของสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ (2552) ดังภาพประกอบที่ 1

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

Figure 1 Research Framework

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงปริมาณแบบสำรวจ (Quantitative Survey Research) โดยใช้วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยแบบสอบถาม มาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ และวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติเพื่อศึกษาแนวทางการบริหารสถานศึกษาตามหลักธรรมาภิบาล

ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา ครู และบุคลากรทางการศึกษา ในสังกัดสำนักงานส่งเสริมการเรียนรู้ประจำจังหวัดมหาสารคาม ปีการศึกษา 2567 ซึ่งเป็นกลุ่มเป้าหมายหลักในการให้ข้อมูลเกี่ยวกับแนวทางการบริหารตามหลักธรรมาภิบาล

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลครั้งนี้ แบ่งเป็น 3 ตอน คือ

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามเป็นแบบสำรวจรายการ (Check list)

ตอนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับการบริหารสถานศึกษาโดยใช้หลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา ตามการรับรู้ของครูและบุคลากรทางการศึกษา สังกัดสำนักงานส่งเสริมการเรียนรู้ประจำจังหวัดมหาสารคาม เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ (Rating scale) และมีค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับเท่ากับ .944

ตอนที่ 3 แบบสอบถามการบริหารสถานศึกษาโดยใช้หลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษาตามการรับรู้ของครูและบุคลากรทางการศึกษา สังกัดสำนักงานส่งเสริมการเรียนรู้ประจำจังหวัดมหาสารคาม ศึกษาและรวบรวมข้อมูลจากการสัมภาษณ์โดยเป็นบุคคลที่มีความเชี่ยวชาญในด้านบริหารสถานศึกษาได้จากการเลือกแบบเจาะจง (purposive sampling) รวมทั้งหมด 8 คน โดยใช้การเลือกจากกลุ่มเป้าหมายที่มีคุณสมบัติดังนี้

- (1) เป็นผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานส่งเสริมการเรียนรู้ประจำจังหวัดมหาสารคาม
- (2) มีประสบการณ์ในการทำงานด้านบริหารอย่างน้อย 5 ปีขึ้นไป
- (3) มีการศึกษาและทำงานวิจัยด้านพัฒนาสถานศึกษาอย่างต่อเนื่อง

สถิติที่ใช้ในการหาคุณภาพเครื่องมือ 1) หาความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) โดยหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (Index of Congruence : IOC) 2) หาค่าอำนาจจำแนกของแบบสอบถามเป็นรายข้อ โดยวิธีหาความสัมพันธ์ระหว่างคะแนนรายข้อกับคะแนนรวมทั้งฉบับ (Item Total Correlation) ของลิเกอร์ต (Likert's five rating scale) 3) หาค่าความเชื่อมั่นของ แบบสอบถาม โดยหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha Coefficient) ตามวิธีของครอนบาค (Cronbach) มีค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับเท่ากับ .944

สถิติพื้นฐาน ได้แก่ 1) ร้อยละ (Percentage) 2) ค่าเฉลี่ย (μ) และ 3) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (σ)

สถิติที่ใช้ในการทดสอบสมมติฐาน ได้แก่ 1) ค่าที (t-test แบบ Independent Samples) 2) การวิเคราะห์ ความแปรปรวนแบบทางเดียว (F-test แบบ One way ANOVA) กรณีพบความแตกต่าง จะเปรียบเทียบความแตกต่าง รายคู่ โดยใช้วิธีของเชฟเฟ (Scheffe's Analysis)

การเก็บรวบรวมข้อมูล

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล ดังนี้

1. ผู้วิจัยขอหนังสือจากบัณฑิตวิทยาลัย สถาบันราชภัฏฯ ถึงสังกัดสำนักงานส่งเสริมการเรียนรู้ประจำจังหวัดมหาสารคาม เพื่อออกหนังสือขอความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูล
2. ผู้วิจัยส่งหนังสือขอความอนุเคราะห์ไปยังผู้อำนวยการสำนักงานส่งเสริมการเรียนรู้ประจำจังหวัดมหาสารคาม ขอความร่วมมือแจ้งบุคลากรในสถานศึกษาสังกัดที่เป็นประชากรในการวิจัยครั้งนี้ เพื่อขอความอนุเคราะห์ตอบแบบสอบถามการวิจัย
3. เมื่อครบกำหนดรับแบบสอบถามคืน ผู้วิจัยไปรับแบบสอบถามด้วยตนเอง กรณีไม่ได้รับแบบสอบถามคืนตามกำหนด ผู้วิจัยจะติดตามด้วยตนเอง

การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยได้ดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลแบบสอบถามตามขั้นตอน ดังนี้

1. ตรวจสอบความสมบูรณ์ของแบบสอบถามแต่ละฉบับ
2. กำหนดตัวเลขแทนค่าข้อมูลในแบบสอบถามแต่ละข้อทุกฉบับ
3. ผู้วิจัยดำเนินการวิเคราะห์โดยใช้โปรแกรมสถิติสำเร็จรูป เพื่อวิเคราะห์ค่าสถิติต่าง ๆ

เมื่อดำเนินการจัดกระทำข้อมูลแบบสอบถามเรียบร้อยแล้ว ในการวิเคราะห์ข้อมูลแต่ละตัวอย่าง ผู้วิจัยได้ดำเนินการตามขั้นตอน ดังนี้

1. วิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม เกี่ยวกับเพศ ระดับการศึกษา และประสบการณ์ ทำการวิเคราะห์ด้วยการแจกแจงความถี่และร้อยละ และเสนอข้อมูลเป็นตารางประกอบความเรียง

2. ศึกษาการบริหารสถานศึกษาโดยใช้หลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษาตามการรับรู้ของครูและบุคลากรทางการศึกษา สังกัดสำนักงานส่งเสริมการเรียนรู้จังหวัดมหาสารคาม วิเคราะห์ระดับตามการรับรู้ของครูและบุคลากรทางการศึกษา ด้วยการหาค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard deviation) โดยกำหนดเกณฑ์ โดยกำหนดเกณฑ์ในการแปลความหมายของค่าเฉลี่ย ตามแนวคิดของ Best (1997)

4.51 – 5.00 มีการใช้หลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา อยู่ในระดับ มากที่สุด

3.51 – 4.50 มีการใช้หลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา อยู่ในระดับ มาก

2.51 – 3.50 มีการใช้หลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา อยู่ในระดับ ปานกลาง

1.51 – 2.50 มีการใช้หลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา อยู่ในระดับ น้อย

1.00 – 1.50 มีการใช้หลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา อยู่ในระดับ น้อยที่สุด

3. เปรียบเทียบตามการรับรู้ของครูและบุคลากรทางการศึกษา สังกัดสำนักงานส่งเสริมการเรียนรู้ประจำจังหวัดมหาสารคาม จำแนกตามเพศ ระดับการศึกษาและประสบการณ์ทำงาน โดยใช้ t-test Independent กำหนดค่าสถิติที่ระดับนัยสำคัญที่ .05

4. เปรียบเทียบตามการรับรู้ของครูและบุคลากรทางการศึกษา สังกัดสำนักงานส่งเสริมการเรียนรู้ประจำจังหวัดมหาสารคาม จำแนกตามประสบการณ์การทำงาน โดยการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว ANOVA (One – way Analysis of Variance)

ผลการวิจัย

การบริหารโดยใช้หลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา ตามการรับรู้ของครูและบุคลากรทางการศึกษา สังกัดสำนักงานส่งเสริมการเรียนรู้ประจำจังหวัดมหาสารคาม จำแนกตามวัตถุประสงค์การวิจัยที่ 1 ผลการศึกษาการบริหารสถานศึกษาโดยใช้หลักธรรมาภิบาล ดังแสดงในตารางที่ 1

ตารางที่ 1 การบริหารสถานศึกษาโดยใช้หลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา โดยรวมและรายด้าน

Table 1 The implementation of school administration according to good governance principles by school administrators, both overall and in specific dimensions.

การบริหารตามหลักธรรมาภิบาลในสถานศึกษา (Educational Administration Based on Good Governance Principles)	N = 370		แปลผล (Interpretation of the Findings)
	μ	σ	
1. ด้านหลักนิติธรรม (Rule of Law)	4.72	0.24	มากที่สุด (highest level)
2. ด้านหลักคุณธรรม (Ethical Standards)	4.71	0.21	มากที่สุด (highest level)
3. ด้านหลักความโปร่งใส (Transparency)	4.70	0.23	มากที่สุด (highest level)
4. ด้านหลักการมีส่วนร่วม (Participation)	4.70	0.23	มากที่สุด (highest level)
5. ด้านหลักภาระรับผิดชอบ (Accountability)	4.72	0.24	มากที่สุด (highest level)
6. ด้านหลักความคุ้มค่า (Value for Money)	4.71	0.27	มากที่สุด (highest level)
7. ด้านหลักประสิทธิภาพ (Efficiency)	4.71	0.25	มากที่สุด (highest level)
8. ด้านหลักประสิทธิผล (Effectiveness)	4.71	0.21	มากที่สุด (highest level)
รวม (Overall)	4.71	0.17	มากที่สุด (highest level)

ผลการศึกษาการบริหารสถานศึกษาโดยใช้หลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา ตามการรับรู้ของครูและบุคลากรทางการศึกษา สังกัดสำนักงานส่งเสริมการเรียนรู้จังหวัดมหาสารคาม โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด และเมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ ด้านหลักนิติธรรม ด้านหลักภาระรับผิดชอบ ด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ ด้านหลักความโปร่งใส ด้านหลักการมีส่วนร่วม

วัตถุประสงค์การวิจัยที่ 2 ผลการเปรียบเทียบการบริหารสถานศึกษาโดยใช้หลักธรรมาภิบาล ตามการรับรู้ของครูและบุคลากรทางการศึกษา จำแนกตามเพศ ระดับการศึกษา และประสบการณ์ทำงาน ดังแสดงในตารางที่ 2-5

ตารางที่ 2 ผลการเปรียบเทียบการบริหารสถานศึกษาโดยใช้หลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษาตามการรับรู้ของครูและบุคลากรทางการศึกษา สังกัดสำนักงานส่งเสริมการเรียนรู้ประจำจังหวัดมหาสารคาม จำแนกตามเพศ โดยรวมและรายด้าน

Table 2 Comparison of Governance-Based School Administration as Perceived by Teachers and Educational Personnel in Maha Sarakham, Classified by Gender (Overall and by Aspect).

การบริหารโดยใช้หลักธรรมาภิบาล ของผู้บริหารสถานศึกษา (Governance Based on Good Governance Principles by School Administrators)	ชาย (Male)		หญิง (Female)		t	Sig
	μ	σ	μ	σ		
1. ด้านหลักนิติธรรม (Rule of Law)	4.70	0.19	4.72	0.26	-0.84	.40
2. หลักคุณธรรม (Ethical Standards)	4.73	0.19	4.70	0.22	1.46	.14
3. ด้านหลักความโปร่งใส (Transparency)	4.72	0.23	4.69	0.24	0.96	.33
4. ด้านหลักการมีส่วนร่วม (Participation)	4.72	0.21	4.69	0.26	1.52	.12
5. ด้านหลักภาระรับผิดชอบ (Accountability)	4.76	0.21	4.71	0.25	1.82	.06
6. ด้านหลักความคุ้มค่า (Value for Money)	4.72	0.24	4.70	0.28	0.91	.36
7. ด้านหลักประสิทธิภาพ (Efficiency)	4.75	0.22	4.69	0.27	2.23	.02
8. ด้านหลักประสิทธิผล (Effectiveness)	4.73	0.20	4.70	0.22	1.25	.21
รวม (Overall)	4.73	0.15	4.70	0.18	0.164	.10

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 (The results are statistically significant at the 0.05 level.)

ผลการเปรียบเทียบการบริหารสถานศึกษาโดยใช้หลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา ตามการรับรู้ของครูและบุคลากรทางการศึกษา สังกัดสำนักงานส่งเสริมการเรียนรู้ประจำจังหวัดมหาสารคาม จำแนกตามเพศ โดยรวมและรายด้าน ไม่แตกต่างกัน มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ตารางที่ 3 ผลการเปรียบเทียบการบริหารสถานศึกษาโดยใช้หลักธรรมาภิบาลของผู้บริหาร สถานศึกษาตามการรับรู้ของครูและบุคลากรทางการศึกษา สังกัดสำนักงานส่งเสริมการเรียนรู้ประจำจังหวัดมหาสารคาม จำแนกตามระดับการศึกษา โดยรวมและรายด้าน

Table 3 Comparison of School Administration Based on Good Governance Principles by School Administrators as Perceived by Teachers and Educational Personnel under the Office of Learning Promotion in Maha Sarakham Province, Classified by Education Level, Overall and by Aspect.

การบริหารโดยใช้หลักธรรมาภิบาล ของผู้บริหารสถานศึกษา (Governance Based on Good Governance Principles by School Administrators)	ปริญญาตรี (Bachelor's Degree)		สูงกว่าปริญญาตรี (Higher than a Bachelor's Degree)		t	Sig
	μ	σ	μ	σ		
1. ด้านหลักนิติธรรม (Rule of Law)	4.72	0.24	4.69	0.22	.63	.52
2. หลักคุณธรรม (Ethical Standards)	4.71	0.21	4.68	0.23	.65	.51
3. ด้านหลักความโปร่งใส (Transparency)	4.71	0.23	4.65	0.23	1.18	.23
4. ด้านหลักการมีส่วนร่วม (Participation)	4.69	0.25	4.76	0.20	-1.4	.13
5. ด้านหลักภาระรับผิดชอบ (Accountability)	4.72	0.24	4.71	0.23	.33	.73
6. ด้านหลักความคุ้มค่า (Value for Money)	4.70	0.27	4.79	0.19	-1.70	.08
7. ด้านหลักประสิทธิภาพ (Efficiency)	4.71	0.26	4.68	0.22	.74	.45
8. ด้านหลักประสิทธิผล (Effectiveness)	4.71	0.21	4.72	0.16	-.20	.83
รวม (Overall)	4.71	0.17	4.71	0.14	.00	.99

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 (The results are statistically significant at the 0.05 level.)

ผลการเปรียบเทียบการบริหารสถานศึกษาโดยใช้หลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา ตามการรับรู้ของครูและบุคลากรทางการศึกษา สังกัดสำนักงานส่งเสริมการเรียนรู้ประจำจังหวัดมหาสารคามจำแนกตามระดับการศึกษา โดยรวมและรายด้าน ไม่แตกต่างกัน มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ตารางที่ 4 ผลการเปรียบเทียบการบริหารสถานศึกษาโดยใช้หลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษาตามการรับรู้ของครูและบุคลากรทางการศึกษา สังกัดสำนักงานส่งเสริมการเรียนรู้ประจำจังหวัดมหาสารคาม จำแนกตามประสบการณ์ทำงาน

Table 4 Comparison of School Administration Based on Good Governance Principles by School Administrators as Perceived by Teachers and Educational Personnel under the Office of Learning Promotion in Maha Sarakham Province, Classified by Work Experience.

การบริหารโดยใช้หลักธรรมาภิบาล ของผู้บริหารสถานศึกษา (Governance Based on Good Governance Principles by School Administrators)	น้อยกว่า 5 ปี (Less than 5 years)		5 – 10 ปี (5–10 years)		มากกว่า 10 ปี ขึ้นไป (More than 10 years)		รวม (Overall)	
	μ	σ	μ	σ	μ	σ	μ	σ
1. ด้านหลักนิติธรรม (Rule of Law)	4.68	0.29	4.72	0.20	4.73	0.23	4.72	0.24
2. หลักคุณธรรม (Ethical Standards)	4.73	0.20	4.72	0.20	4.69	0.23	4.71	0.21
3. ด้านหลักความโปร่งใส (Transparency)	4.68	0.23	4.73	0.23	4.69	0.23	4.70	0.23
4. ด้านหลักการมีส่วนร่วม (Participation)	4.70	0.24	4.73	0.23	4.67	0.26	4.70	0.24
5. ด้านหลักความคุ้มค่า (Value for Money)	4.70	0.25	4.76	0.21	4.70	0.25	4.72	0.24
6. ด้านหลักความคุ้มค่า (Value for Money)	4.67	0.28	4.74	0.25	4.70	0.27	4.71	0.27
7. ด้านหลักประสิทธิภาพ (Efficiency)	4.67	0.28	4.73	0.22	4.72	0.26	4.71	0.25
8. ด้านหลักประสิทธิผล (Effectiveness)	4.72	0.22	4.72	0.19	4.70	0.22	4.71	0.21
รวม (Overall)	4.70	0.19	4.73	0.15	4.70	0.17	4.71	0.17

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 (The results are statistically significant at the 0.05 level.)

ผลการเปรียบเทียบการบริหารสถานศึกษาโดยใช้หลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษาตามการรับรู้ของครูและบุคลากรทางการศึกษา สังกัดสำนักงานส่งเสริมการเรียนรู้ประจำจังหวัดมหาสารคาม จำแนกตามประสบการณ์ทำงาน โดยรวมและรายด้าน ไม่แตกต่างกัน มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ตารางที่ 5 ผลการเปรียบเทียบการบริหารโดยใช้หลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษาตามการรับรู้ของครูและบุคลากรทางการศึกษา สังกัดสำนักงานส่งเสริมการเรียนรู้ประจำจังหวัดมหาสารคาม โดยรวมและรายด้าน

Table 5 The comparative analysis of school administration based on good governance principles, as perceived by teachers and educational personnel under the Office of Learning Promotion in Maha Sarakham Province, both overall and across specific dimensions.

การบริหารโดยใช้หลักธรรมาภิบาล ของผู้บริหารสถานศึกษา (Governance Based on Good Governance Principles by School Administrators)	ความแปรปรวน (Variance)	SS	df	MS	F	Sig
1. ด้านหลักนิติธรรม (Rule of Law)	ระหว่างกลุ่ม (Between groups)	.138	2	.069	1.164	.314
	ภายในกลุ่ม (Within groups)	21.736	367	.059		
	รวม (Within groups)	21.874	369			
2. ด้านหลักคุณธรรม (Ethical Standards)	ระหว่างกลุ่ม (Between groups)	.145	2	.073	1.530	.218
	ภายในกลุ่ม (Within groups)	17.434	367	.048		
	รวม (Within groups)	17.597	369			
3. ด้านหลักความโปร่งใส (Transparency)	ระหว่างกลุ่ม (Between groups)	.183	2	.091	1.611	.201
	ภายในกลุ่ม (Within groups)	20.842	367	.057		
	รวม (Within groups)	21.025	369			
4. ด้านหลักการมีส่วนร่วม (Participation)	ระหว่างกลุ่ม (Between groups)	.274	2	.137	2.216	.111
	ภายในกลุ่ม (Within groups)	22.683	367	.062		
	รวม (Within groups)	22.957	369			
5. ด้านหลักภาระรับผิดชอบ (Accountability)	ระหว่างกลุ่ม (Between groups)	.258	2	.129	2.183	.114
	ภายในกลุ่ม (Within groups)	21.714	367	.059		
	รวม (Within groups)	21.972	369			
6. ด้านหลักความคุ้มค่า (Value for Money)	ระหว่างกลุ่ม (Between groups)	.291	2	.145	1.977	.140
	ภายในกลุ่ม (Within groups)	26.988	367	.074		
	รวม (Within groups)	27.279	369			
7. ด้านหลักประสิทธิภาพ (Efficiency)	ระหว่างกลุ่ม (Between groups)	.171	2	.086	1.274	.281
	ภายในกลุ่ม (Within groups)	24.698	367	.067		
	รวม (Within groups)	24.869	369			
8. ด้านหลักประสิทธิผล (Effectiveness)	ระหว่างกลุ่ม (Between groups)	.027	2	.013	.288	.750
	ภายในกลุ่ม (Within groups)	16.952	367	.046		
	รวม (Within groups)	16.979	369			
รวม (Overall)	ระหว่างกลุ่ม (Between groups)	.091	2	.045	1.476	.230
	ภายในกลุ่ม (Within groups)	11.257	367	.031		
	รวม (Within groups)	11.348	369			

ผลการเปรียบเทียบการบริหารสถานศึกษาโดยใช้หลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา ตามการรับรู้ของครูและบุคลากรทางการศึกษา สังกัดสำนักงานส่งเสริมการเรียนรู้ประจำจังหวัดมหาสารคาม โดยรวมและรายด้าน ไม่แตกต่างกัน มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

วัตถุประสงค์การวิจัยที่ 3 พบการรวบรวมข้อเสนอแนะการบริหารสถานศึกษาโดยใช้หลักธรรมาภิบาล มีรายละเอียด ตามตารางที่ 6

ตารางที่ 6 ข้อเสนอแนะการบริหารสถานศึกษาโดยใช้หลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา

Table 6 Suggestions for Enhancing School Administration through the Application of Good Governance Principles by Educational Leaders.

ลำดับ (Ranking)	หลักธรรมาภิบาล (Good Governance Principles)	ข้อเสนอแนะ (Suggestion)
1	หลักนิติธรรม (Rule of Law)	ผู้บริหารควรบริหารงานตามกฎหมายและมีความโปร่งใส ยุติธรรม พร้อมเปิดรับความคิดเห็น เพื่อให้การบริหารงานมีความยุติธรรมและเชื่อถือได้ (School administrators should manage in accordance with the law, ensuring transparency and fairness, while welcoming feedback in order to promote just and trustworthy administration.)
2	หลักคุณธรรม (Ethical Standards)	ส่งเสริมการปลูกฝังคุณธรรม ซื่อสัตย์ และโปร่งใสในสถานศึกษา โดยการปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดี รับฟังความคิดเห็นจากทุกภาคส่วน และให้ความเป็นธรรมต่อทุกฝ่าย(Promote the cultivation of ethics, honesty, and transparency in schools by setting a positive example, listening to all stakeholders, and treating everyone with fairness.)
3	หลักความโปร่งใส (Transparency)	ควรสร้างระบบการทำงานที่โปร่งใสและสามารถตรวจสอบได้ รวมถึงการเปิดเผยข้อมูลที่จำเป็นและใช้เทคโนโลยีในการสื่อสารเพื่อให้การบริหารงานโปร่งใสและเชื่อถือได้ (A transparent and accountable working system should be established, including the disclosure of necessary information and the use of technology for communication, to ensure trustworthy administration)
4	หลักการมีส่วนร่วม (Participation)	เปิดโอกาสให้ทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องเข้าร่วมในกระบวนการบริหารตั้งแต่การวางแผน ตัดสินใจ และประเมินผล โดยการสร้างช่องทางการสื่อสารและจัดตั้งคณะกรรมการที่เปิดโอกาสให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการพัฒนาสถานศึกษา (Provide opportunities for all stakeholders to participate in the administrative process—from planning and decision-making to evaluation—by creating communication channels and establishing committees that allow community involvement in school development.)
5	หลักภาระรับผิดชอบ (Accountability)	ผู้บริหารควรปฏิบัติงานด้วยความรับผิดชอบและโปร่งใส รวมถึงการกำหนดเป้าหมายที่ชัดเจน ประเมินผลการปฏิบัติงานและเปิดเผยข้อมูลให้ผู้ที่เกี่ยวข้องทราบอย่างสม่ำเสมอ (Administrators should work with responsibility and transparency, set clear objectives, evaluate performance, and regularly share relevant information with stakeholders.)

ลำดับ (Ranking)	หลักธรรมาภิบาล (Good Governance Principles)	ข้อเสนอแนะ (Suggestion)
6	หลักความคุ้มค่า (Value for Money)	ใช้ทรัพยากรและงบประมาณให้เกิดประโยชน์สูงสุดและประหยัด โดยการวางแผนและประเมินการใช้ทรัพยากรอย่างสม่ำเสมอ พร้อมส่งเสริมการใช้เทคโนโลยีเพื่อลดต้นทุนและปลูกฝังจิตสำนึกด้านความคุ้มค่าให้แก่บุคลากรในสถานศึกษา (Utilize resources and budgets in the most efficient and economical way through regular planning and evaluation, while promoting the use of technology to reduce costs and instill a sense of value-consciousness among school personnel.)
7	หลักประสิทธิภาพ (Efficiency)	วางแผนงานและบริหารทรัพยากรให้มีประสิทธิภาพ โดยการกำหนดตัวชี้วัดความสำเร็จ และพัฒนาบุคลากรให้ก้าวทันเทคโนโลยี เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการทำงานและส่งเสริมการทำงานเป็นทีมของครูและบุคลากรเพื่อผลสัมฤทธิ์สูงสุด (Plan and manage resources effectively by setting clear success indicators and developing personnel to keep pace with technology, thereby enhancing work efficiency and fostering teamwork among teachers and staff for optimal outcomes.)
8	หลักประสิทธิผล (Effectiveness)	เน้นการบริหารที่มุ่งเน้นผลลัพธ์ที่ชัดเจน โดยการกำหนดเป้าหมายและตัวชี้วัดที่ชัดเจน รวมถึงการพัฒนาศักยภาพครูและบุคลากร และการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลในการติดตาม ผลการดำเนินงานเพื่อให้ได้ผลลัพธ์ที่เป็นรูปธรรมและเกิดประโยชน์สูงสุด(Focus on result-oriented management by setting clear goals and indicators, developing the capabilities of teachers and staff, and utilizing digital technology to monitor performance in order to achieve tangible and optimal outcomes.)

จากตารางที่ 6 พบว่า การบริหารสถานศึกษาโดยใช้หลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารตามการรับรู้ของครูและบุคลากรทางการศึกษา สังกัดสำนักงานส่งเสริมการเรียนรู้ประจำจังหวัดมหาสารคาม ควรเน้นการปฏิบัติตามกฎหมายอย่างเคร่งครัด ส่งเสริมความยุติธรรมและความโปร่งใสในทุกขั้นตอนและกระบวนการทำงาน ส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรม ความซื่อสัตย์ การปลูกฝังคุณค่าทางศีลธรรมให้แก่ครูและบุคลากร ผู้บริหารควรส่งเสริมการเปิดเผยข้อมูล ด้วยกระบวนการที่โปร่งใส ควรส่งเสริมให้บุคลากรมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ เปิดรับฟังความคิดเห็นจากทุกฝ่าย ควรกำหนดเป้าหมายที่ชัดเจน ประเมินการปฏิบัติงานของบุคลากรเป็นระยะ เน้นการใช้ทรัพยากรอย่างคุ้มค่า มีการวางแผนใช้งบประมาณที่รัดกุม มีการตรวจสอบและประเมินผลการใช้งบประมาณอย่างประหยัดและคุ้มค่า มีการบริหารทรัพยากรอย่างเหมาะสม ใช้เทคโนโลยีที่ทันสมัยเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพและการประเมินผลการดำเนินงานอย่างสม่ำเสมอ

อภิปรายผล

จากการวิจัยการบริหารสถานศึกษาโดยใช้หลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษาตามการรับรู้ของครูและบุคลากรทางการศึกษา สังกัดสำนักงานส่งเสริมการเรียนรู้ประจำจังหวัดมหาสารคาม ผู้วิจัยได้อภิปรายผลการวิจัย ดังนี้

การศึกษาการบริหารสถานศึกษาโดยใช้หลักธรรมาภิบาล พบว่าการบริหารสถานศึกษาโดยใช้หลักธรรมาภิบาล โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด เป็นผลเนื่องมาจากการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ ตามหลักประสิทธิภาพและหลักประสิทธิผล ผู้บริหารสถานศึกษาได้ยึดมั่นในหลักธรรมาภิบาลอย่างเคร่งครัด ตามหลักความคุ้มค่า จึงต้องอาศัยกฎระเบียบข้อบังคับตามหลักนิติธรรม หลักคุณธรรมและหลักภาระรับผิดชอบ ที่ครอบคลุมจรรยาบรรณวิชาชีพของผู้บริหาร ทำให้การปฏิบัติงานเป็นไปอย่างโปร่งใสและมีจริยธรรม ส่งผลให้ครูและบุคลากรทางการศึกษา และสังคมมั่นใจในคุณภาพของการศึกษา นอกจากนี้ ผู้บริหารยังส่งเสริมให้ครูและบุคลากรทางการศึกษามีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็น และร่วมกันเสนอแนะเพื่อพัฒนาศักยภาพผู้เรียนอย่างต่อเนื่อง ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ Siroros et al. (2018) หลักธรรมาภิบาลจากแนวคิดสู่การปฏิบัติในสังคมไทยได้ผลการวิจัยพบว่า หลักธรรมาภิบาลว่าเป็นแนวทางการบริหารแบบใหม่ที่สามารถนำมาปรับใช้ในการบริหารงาน และสอดคล้องกับ Daoloi and Phetsombat (2018) ความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารด้วยหลักธรรมาภิบาลกับประสิทธิผลของโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 4 สระบุรี ผลการวิจัยพบว่า หลักธรรมาภิบาลเป็นหลักการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี ซึ่งเน้นการจัดการภาครัฐแนวใหม่ให้มีประสิทธิภาพและประสิทธิผล ตอบสนองความต้องการของผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทุกฝ่าย หลักธรรมาภิบาลต้องการการใช้ทรัพยากรอย่างประหยัดและคุ้มค่า ควบคู่ไปกับการติดตามและประเมินผลอย่างสม่ำเสมอและโปร่งใส เพื่อให้สามารถตรวจสอบได้

ผลการเปรียบเทียบการบริหารสถานศึกษาโดยใช้หลักธรรมาภิบาล ตามการรับรู้ของครูและบุคลากรทางการศึกษา จำแนกตามเพศ ระดับการศึกษา และประสบการณ์ทำงาน พบว่า ผลการเปรียบเทียบการบริหารสถานศึกษาโดยใช้หลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษาตามการรับรู้ของครูและบุคลากรทางการศึกษา สังกัดสำนักงานส่งเสริมการเรียนรู้ประจำจังหวัดมหาสารคาม จำแนกตามเพศ ระดับการศึกษาและประสบการณ์ทำงาน โดยรวมและรายด้าน ไม่แตกต่างกัน มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ นโยบายและแนวทางการบริหารที่ยึดหลักธรรมาภิบาลได้ถูกกำหนดเป็นแนวทางปฏิบัติอย่างชัดเจนและครอบคลุมในทุกสถานศึกษา ทำให้ครูและบุคลากรทางการศึกษาที่มีเพศ ระดับการศึกษาหรือประสบการณ์ทำงานมากน้อยเพียงใด ต่างรับรู้และมีความเข้าใจในแนวทางการบริหารที่สอดคล้องกัน นอกจากนี้ อาจเนื่องจากการส่งเสริมและพัฒนาทางวิชาชีพที่มีอย่างต่อเนื่องในแต่ละสถานศึกษา ทำให้บุคลากรได้รับข้อมูล ความรู้ และมีส่วนร่วมในการบริหารอย่างเท่าเทียมกัน จึงส่งผลให้การรับรู้ของครูและบุคลากรทางการศึกษาไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ

ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ Intarprasert (2016) เรื่องการปฏิบัติงานตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 17 ที่พบว่า การปฏิบัติงานตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา โดยรวมอยู่ในระดับมาก ผลการเปรียบเทียบการปฏิบัติงานตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา จำแนกตามประสบการณ์ในการปฏิบัติงาน โดยรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และสอดคล้องกับงานวิจัย Daoloi and Phetsombat (2018) เรื่องความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารด้วยหลักธรรมาภิบาลกับประสิทธิผลของโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 4

สระบุรี ผลการวิจัยพบว่า ผู้บริหารสถานศึกษาของโรงเรียนมัธยมศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มัธยมศึกษา เขต 4 สระบุรี มีการใช้หลักธรรมาภิบาลทั้งภาพรวมและรายด้าน อยู่ในระดับมาก ประสิทธิภาพของ โรงเรียนมัธยมศึกษา ทั้งภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก และ ความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารด้วยหลัก ธรรมาภิบาลกับประสิทธิผลของโรงเรียนมัธยมศึกษาทิศทางบวกและขนาดความสัมพันธ์ = .897 อย่างมีนัยสำคัญ ทางสถิติที่ระดับ .05

ผลการรวบรวมข้อเสนอแนะการบริหารสถานศึกษาโดยใช้หลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา พบว่า ผู้บริหารสถานศึกษา ควรมุ่งเน้นการปฏิบัติตามกฎหมายด้วยความโปร่งใสและยุติธรรม เปิดรับความคิดเห็นจาก ภายในและภายนอก ด้านคุณธรรม ควรสร้างความซื่อสัตย์ สุจริตและโปร่งใส ผู้บริหารควรเป็นแบบอย่างที่ดีในการ ครองตน มีระบบการทำงานที่ตรวจสอบได้ สามารถเปิดเผยข้อมูลสำคัญและส่งเสริมการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ ช่วยสื่อสารข้อมูล เพื่อสร้างความมั่นใจด้านการมีส่วนร่วม ผู้บริหารควรปฏิบัติงานด้วยความรับผิดชอบและโปร่งใส ควรบริหารการใช้ทรัพยากรและงบประมาณอย่างคุ้มค่า ประหยัดและเกิดประโยชน์สูงสุด ควรบริหารทรัพยากรอย่าง มีประสิทธิภาพ พัฒนาบุคลากรให้ทันเทคโนโลยี ด้านประสิทธิผลควรเน้นผลลัพธ์ที่ชัดเจน โดยกำหนดเป้าหมายและ ตัวชี้วัดให้ชัดเจน สามารถประเมินผลได้อย่างต่อเนื่อง เพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดต่อสถานศึกษา ซึ่งสอดคล้องกับ งานวิจัยของ Sungnoen (2018) แนวทางการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษาในจังหวัด นครสวรรค์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 42 ผลการวิจัยพบว่า ผู้บริหารควรกำหนดขั้นตอน การทำงานและกระจายอำนาจให้ชัดเจน จัดหาบุคลากรเพิ่มเพื่อช่วยลดภาระของครู ผู้บริหารควรมีการนิเทศ ตรวจสอบระบบการทำงานอยู่เสมอ พร้อมทั้งตรวจสอบปัญหาและหาทางแก้ไขปัญหาดังต่าง ๆ

สรุปผล

1. การบริหารสถานศึกษาโดยใช้หลักธรรมาภิบาลโดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด เนื่องจากการบริหารมี ประสิทธิภาพและประสิทธิผล ผู้บริหารสถานศึกษายึดมั่นในหลักธรรมาภิบาลอย่างเคร่งครัด โดยยึดหลักนิติธรรม คุณธรรม และความรับผิดชอบ ซึ่งครอบคลุมจรรยาบรรณวิชาชีพของผู้บริหาร ส่งผลให้การดำเนินงานมีความโปร่งใส และมีจริยธรรม ส่งเสริมให้ครูและบุคลากรทางการศึกษามีส่วนร่วมในการบริหารและเสนอแนะแนวทางพัฒนา
2. ผลการเปรียบเทียบการบริหารสถานศึกษาโดยใช้หลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษาตามการรับรู้ ของครูและบุคลากรทางการศึกษา จำแนกตามเพศ ระดับการศึกษา และประสบการณ์ทำงาน พบว่า โดยรวมและราย ด้านไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งแสดงให้เห็นว่า ครูและบุคลากรทางการศึกษามีการรับรู้ เกี่ยวกับการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลในทิศทางเดียวกัน
3. ผู้บริหารสถานศึกษาควรมุ่งเน้นการปฏิบัติตามกฎหมายด้วยความโปร่งใสและยุติธรรม เปิดรับความ คิดเห็นจากทุกฝ่าย ส่งเสริมความซื่อสัตย์และความโปร่งใส โดยผู้บริหารควรเป็นแบบอย่างที่ดี ควรมีระบบการทำงาน ที่สามารถตรวจสอบได้ รวมถึงส่งเสริมการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อสร้างความมั่นใจด้านการมีส่วนร่วม นอกจากนี้ ควรบริหารทรัพยากรและงบประมาณให้เกิดประโยชน์สูงสุด พัฒนาบุคลากรให้ทันกับเทคโนโลยี และกำหนด เป้าหมายที่ชัดเจนเพื่อให้สามารถประเมินผลได้อย่างต่อเนื่อง

ข้อเสนอแนะ

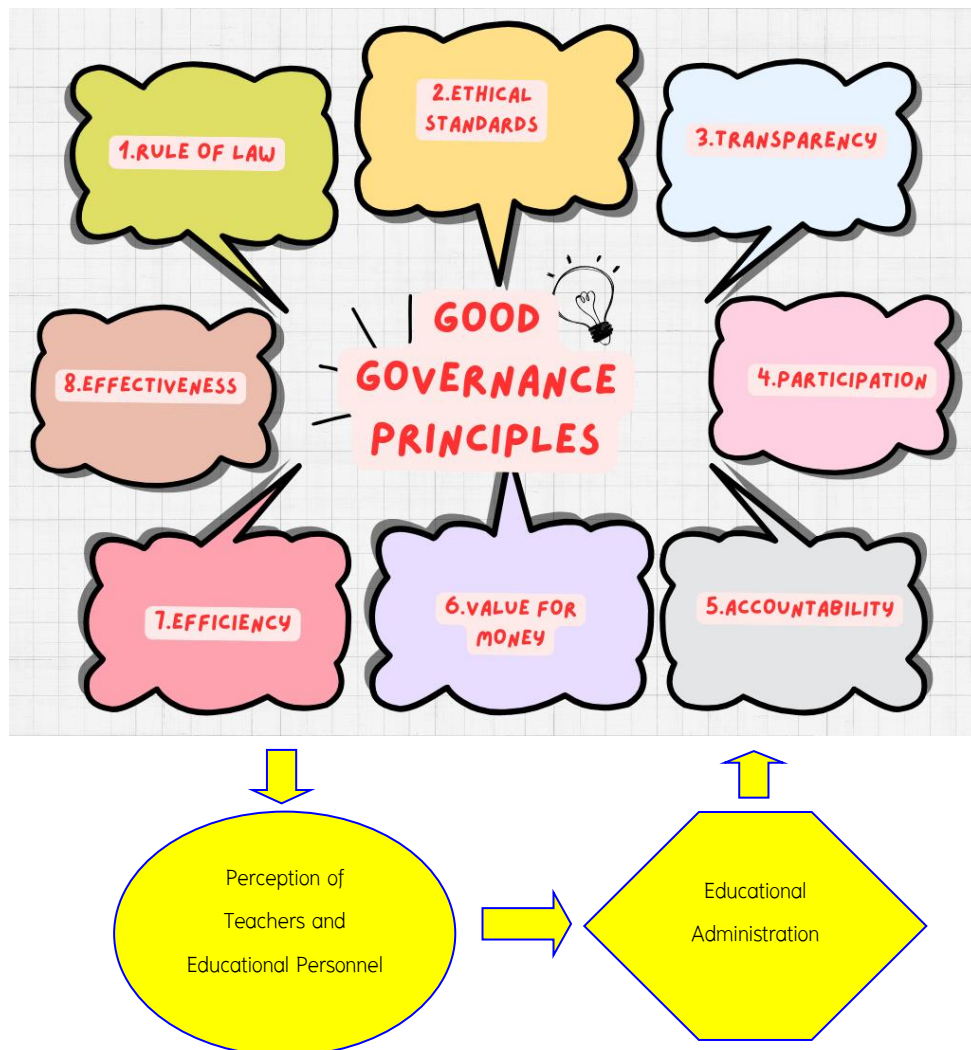
ข้อเสนอแนะจากการวิจัย

จากผลการวิจัย พบว่า การบริหารโดยใช้หลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา ด้านความโปร่งใส ผู้บริหารสถานศึกษาควรมีการจัดประชุมชี้แจงรายละเอียด งบประมาณต่างๆ ผู้บริหารสถานศึกษาควรวางแผน การดำเนินงานและติดตามผลการปฏิบัติงานอย่างเป็นระบบ สร้างความไว้วางใจในการปฏิบัติงานเปิดเผย ตรงไปตรงมา ควบคุม กำกับดูแล ตรวจสอบการปฏิบัติงานรับ-รายงานและพัสดุให้ถูกต้องและเป็นปัจจุบัน รายงาน ผลการปฏิบัติงานของสถานศึกษาต่อสาธารณะชน เป็นไปตามวัตถุประสงค์ของงาน ด้านการมีส่วนร่วม สถานศึกษา ควรเปิดโอกาสให้ผู้ที่มีส่วนได้เสียมีส่วนร่วมในการกำหนดวิสัยทัศน์ พันธกิจ เป้าประสงค์และกลยุทธ์ของสถานศึกษา ผู้บริหารสถานศึกษารับฟังความคิดเห็นข้อเสนอแนะ สนับสนุนให้มีการทำงานเป็นทีม ส่งเสริมให้ครูได้มีโอกาสร่วม ตัดสินใจ มีการแบ่งภารกิจของงานโดยการแบ่งตามความเหมาะสมของบุคลากรในสถานศึกษา และผู้บริหาร สถานศึกษาควรเปิดโอกาสให้บุคลากรมีส่วนร่วมในการเสนอข้อมูลเพื่อการตัดสินใจ

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

- 1) ควรศึกษาการบริหารงานของสถานศึกษาตามหลักธรรมาภิบาล สังกัดสำนักงานส่งเสริมการเรียนรู้ ประจำจังหวัดมหาสารคาม
- 2) ควรศึกษาแนวทางการพัฒนางานการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานส่งเสริมการเรียนรู้ประจำจังหวัดมหาสารคาม

องค์ความรู้ใหม่

ภาพที่ 2 การบริหารสถานศึกษาโดยใช้หลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษาตามการรับรู้ของครูและบุคลากรทางการศึกษา
สังกัดสำนักงานส่งเสริมการเรียนรู้ประจำจังหวัดมหาสารคาม

Figure 2 School Administration Based on Good Governance Principles by School Administrators as Perceived by
Teachers and Educational Personnel under the Office of Learning Promotion, Maha Sarakham Province.

การบริหารสถานศึกษาโดยใช้หลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษาตามการรับรู้ของครูและบุคลากรทางการศึกษา สังกัดสำนักงานส่งเสริมการเรียนรู้ประจำจังหวัดมหาสารคาม พบว่า การบริหารโดยใช้หลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา สามารถพัฒนาระบบการบริหารสถานศึกษา และนำผลการวิจัยไปประยุกต์ใช้เพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนาการบริหารงานของสถานศึกษาต่อไป

References

- Best, J. W. (1977). *Research in education* (3rd ed.). Prentice Hall.
- Daoloi, U., & Phetsombat, P. (2018). Relationship between good governance and effectiveness of secondary schools under Saraburi secondary educational service area office 4. *Journal of Graduate Review Nakhon Sawan Buddhist College*, 8(1), 449–512. <https://so02.tci-thaijo.org/index.php/jgsnsbc-journal/article/view/245695>
- Graham, J., Amos, B., & Plumptre, T. (2003). *Principles for good governance in the 21st century*. Institute on Governance.
- Intaraprasert, T. (2016). *Administration based on good governance principles of school administrators under the secondary educational service area office 17* [Master's thesis, Rambhai Barni Rajabhat University].
- Kanchanayothin, S. (2007). *Important points regarding the Royal Decree. Concerning the principles and methods of administration*. Civil Service Inspection and Evaluation Committee, Ministry of Finance.
- Khantee, N. (2018). *A study of the role of school administrators based on good governance principles in basic education institutions in Chanthaburi, Rayong, and Trat provinces* [Master's thesis, Rambhai Barni Rajabhat University].
- Kimanuwat, K., Thummarat, P., & Lapho, J. (2021). Administration factors affecting the success of good governance in schools under the Amnat Charoen primary educational service area office. *Journal of Educational Administration and Leadership Sakon Nakhon Rajabhat University*, 10(39), 82–92. <https://jeal.snru.ac.th/ArticleView?ArticleID=1092>
- Khongkasame, N., Samnieng, P., & Thuenchang, W. (2020). The guidelines of school administration based on the good governance of the school administrators in Chaophraya Network 2, Nakhon Sawan primary educational service area office 1. *Journal of Graduate Review Nakhon Sawan Buddhist College*, 8(3), 65–78. <https://so02.tci-thaijo.org/index.php/jgsnsbc-journal/article/view/246968>
- Maharakham Provincial Office of Learning Encouragement. (2023). *Annual action plan for the fiscal year 2024*. Maharakham Provincial Office of Learning Encouragement.
- Office of the Civil Service Commission (OCSC) (2012). *Principles of Good Governance for Public Administration*. Office of the Prime Minister.

- Pornpinyoying, B. (2018). *Guidelines for the application of good governance principles by administrators affecting the performance of educational personnel in private elementary schools in Mueang Buri Ram District*[Master's thesis, Buriram Rajabhat University].
- Prime Minister's Office Regulations on the Establishment of a Good Governance and Society System, B.E. 2542 (1999). Retrieved from <https://dl.parliament.go.th/handle/20.500.13072/234833>
- Siroros, P. et al. (2018). *Good governance principles: from concepts to practices in Thai society*. King Prajadhipok's Institute.
- Sungnoen, C. (2018). *Guidelines for administration based on good governance principles of school administrators in Nakhon Sawan Province under the Secondary Educational Service Area Office 42*[Master's thesis, Nakhon Sawan Rajabhat University].